

ביאור הגר"א – יונה א, ד

וענינו, לפי שהיה לו כל תאוות עולם הזה ומלך על כל העולם⁶⁷, חשב כבר ששך שאמר לרבא⁶⁸ אית לכו כהאי גוונא לעלמא דאתי. והשיב לו: דידן עדיפי טפי מהאי, אתון אית עלייכו אימתא דמלכותא וכו'. פירוש, ששאל בר ששך איזה יותר טוב, העולם הזה בשלוותא או העולם הבא, והראה בחוש שעולם הבא טוב יותר, כי טובת עולם הבא אי אפשר להשיג לחוש, וע"כ אין טובתו מפורש בכתוב⁶⁹, ע"כ הוכיח מזה, שהעולם הזה אפילו אם יהיה כל העולם שלו מכל מקום כל ימיו מכאובים⁷⁰, מרבה נכסים מרבה דאגה⁷¹, וכבר האריכו ספרי מוסר כי אין בטוח האדם לא ברוב עשרו ולא בבניו ובבנותיו, ואין אדם מת וחצי תאוותו בידו⁷², שכל מי שיש לו יותר מתאוה ליותר, מה שאין כן עולם הבא שבטוח שלא יקחו ממנו, ונתקרה דעתו שם בחלקו, וזה שאמר אנן לא תיהוי עלן אימתא דמלכותא, ולכן אמרו⁷³ עולם הבא אין בו קנאה ושנאה כו'. ולכן קרא צדיק שמת נח נפשיה⁷⁴. ולכן אמרו⁷⁵ יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא כו'. ולכן אמרו שכל נחותי ימא כו'⁷⁶, והשליך ה'

רבי צדוק דברי סופרים אות לג

של מלכות בשר ודם מבטלת שלותו. מה שאין כן מורא שמים שעל זרע ישראל, דגם לעולם הבא אף דיטייל עמהם בגן עדן יהיה מוראו עליהם כמו שאמרו בתורת כהנים [בחוקותי א, ג] על פסוק והייתי לכם לאלקים, מוראו יתברך הוא המוספת שלותם אז, דכל שלות בני ישראל הוא מזה שהש"י להם לאלקים. וכמו שאמרו בתנא דבי אליהו (רכה רפ"ג) אני יראתי מתוך שמחתי ושמחתי מתוך יראתי, והתפלה נקרא

רבי צדוק רסיסי לילה אות נד

[כו] ובראש השנה ההתגלות הוא פחד, ואנו מבקשים ובכין תן פחדך על כל מעשיך, כי זהו ההבדל בין ישראל לעמים, שהם רוצים בשלוה ובורחים מפחד ואפילו מפחד הש"י. אבל בני ישראל רוצים בפחד הש"י, כי זהו אמיתות השלוה והשמחה והסרת כל מיני פחד. וכמו שאמרו בעבודה זרה (סה, א) אתון אית לכו אימתא דמלכותא²⁸⁹, דבתכלית השמחה ושלות תענוגי עולם הזה שהיה להם, בא פחד מלך בשר ודם ועירבב את הכל. אבל אנן לית לן אימתא דמלכותא מאחר שאין לנו מלך אלא אתה, ומה שאימתו יתברך מוטלת עלינו זהו תכלית שלותינו, ואנו מצפים ומבקשים על זה ויחד לבבינו לאהבה וליראה את שמך. וזה סוד

מי השילוח ח"א מסכת ע"ז

עלייכו אימתא דמלכותא וכו'. אימתא דמלכותא היינו אימתא דהש"י כגנב הזה שירא, כך אתם יראים, אולי יגלה הקב"ה כבוד מלכותו ותתבטלו וזהו אימתא דמלכותא היינו כל תענוגים שלכם הוא בהסתר מהש"י, אבל תענוג שלנו הוא העיקר לעשות תענוג להש"י ואנו מצפים לגלוי מלכותו ולקבל אז פנים בפנים ואז יהיה לנו התענוג בשלימות^א.

בית יעקב שמות סוף אות קל

אבותיכם אחס חוזרים וכו'. וזהו ההבדל בין ישראל לעמים שישראל מצרין עצמם נגדם וכמו שאמר אלמור"ר זללה"ה על מאמר הגמרא (ע"ז סה:) אתון איכא עלייכו אימתא דמלכותא. והיינו שתמיד הם מתייראין ומהצנאין ויוכלו לומר שזה מחמת הבושה והיראה. אבל באמת הוא שקר החן שהם מהצנאין מחמת שהם עריקין מקמי מאריהון והם פרא אדם. אכן בישראל הש"י מעיד עליהם אדם אהם והיראה היא רק מזד הבושה שתמיד רואים לנוח את הש"י עומד עליהם ולכן מגיע להם היראה והפחד: